14. 3. 2018

ID: 107196

Vydědění a prohlášení za mrtvého

Rozsudek o prohlášení za mrtvého je konstitutivním rozhodnutím o osobním stavu. Právní teorie definuje konstitutivní rozhodnutí jako rozhodnutí, jež je svou podstatou nejen skutečností procesní, ale i hmotněprávní, neboť je ve smyslu ustanovení hmotného práva samo teprve důvodem vzniku nového, předtím neexistujícího hmotněprávního vztahu, popř. důvodem jeho změny nebo zániku. Jsou s ním proto nutně spojeny účinky ex nunc a pouze zákon by mohl stanovit něco jiného. Rozhodnutí o prohlášení za mrtvého působí ex nunc a nemá zpětnou účinnost, přičemž v některých případech jsou jeho účinky výslovně příslušným zákonným předpisem stanoveny ex tunc, tj. se zpětnou účinností. Mezi takové případy patří např. i ustanovení § 460 odst. 1 obč. zák., které speciálně upravuje okamžik nabývání dědictví a ze kterého vyplývá, že při dědění dochází k přechodu práv a povinností tvořících předmět dědictví bezprostředně již v okamžiku smrti fyzické osoby - zůstavitele (a to i přes uplatňovaný princip úřední ingerence při nabývání dědictví). Stejné účinky jako smrt zůstavitele má i prohlášení fyzické osoby za mrtvou rozsudkem soudu. Okamžik smrti zůstavitele nebo den, ke kterému byl prohlášen za mrtvého, je rozhodnou skutečností co do okruhu osob, které přicházejí v úvahu jako dědici, jakož i co do práv a povinností, do nichž vstupují právní nástupci zůstavitele. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o prohlášení za mrtvého působí „ex tunc“ pouze v zákonem výslovně stanovených případech a jelikož pod nabývání dědictví nelze extenzivně zahrnout i vyloučení potomka z dědického práva jeho vyděděním, je nutné s ohledem na konstitutivnost rozhodnutí o prohlášení za mrtvého a hmotněprávní důsledky s ním spojené dospět k závěru, že rozhodnutí o prohlášení za mrtvého má účinky „ex nunc“.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 4813/2016, ze dne 22.11.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce nezletilého M. Ř., zastoupeného matkou L. Ř. T., ., právně zastoupeného JUDr. M.Z., advokátem se sídlem v P., proti žalované M. Ř., zastoupené Mgr. L.K., advokátem se sídlem v P., o ochranu oprávněného dědice a zaplacení 3,378.013,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 7 C 12/2010, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2015, č. j. 54 Co 359/2015-178, tak, že rozsudek městského soudu a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 6. května 2014, č. j. 7 C 12/2010-100, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 8 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 8 dne 29. 1. 2010 (změněnou se souhlasem soudu) domáhal, aby mu žalovaná zaplatila 3,378.013,- Kč s příslušenstvím. Žalobce má za to, že je oprávněným dědicem zůstavitele K. Ř., zemřelého dne 17. 10. 2005 (dále jen „zůstavitel“). Ze spisu Okresního soudu Praha-východ, sp. zn. 25 D 1298/2005, žalobce zjistil, že zůstavitel zanechal závěť ze dne 4. 7. 2003, obsahující též listinu o vydědění, kterou odkázal veškerý svůj majetek žalované (pozůstalé manželce) a současně vydědil svého syna M. Ř. (otce žalobce), včetně jeho potomků, a že zanechal listinu o vydědění ze dne 8. 6. 2004, kterou opětovně ze stejných důvodů vydědil svého syna (otce žalobce), včetně jeho potomků. Dále uvádí, že rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 14. 12. 2009, č. j. Nc 732/2007-41, byl M. Ř. (otec žalobce) prohlášen za mrtvého s tím, že za den jeho smrti se považuje den 17. 4. 2003. Vzhledem k tomu, že „listiny o vydědění, na jejichž základě bylo rozhodováno v dědickém řízení, byly sepsány až po smrti

M. Ř.“, je žalobce přesvědčen, že je nelze považovat za „platné a účinné“, a že byl tudíž „pominut v závěti sepsané zůstavitelem a mělo by se mu dostat tolik, kolik činí dědický podíl ze zákona, tj. poloviny dědictví“.

Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 6. 5. 2014, č. j. 7 C 12/2010-100, žalované uložil, aby zaplatila žalobci 3,361.549,56 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou v každém kalendářním pololetí a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí zvýšené o sedm procentních bodů od 6. 9. 2010 do zaplacení, a zamítl žalobu o zaplacení dalších 16.463,44,- Kč s příslušenstvím; dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že „závěť a listiny o vydědění byly sice zůstavitelem učiněny platně, protože odpovídaly tehdy platným ustanovením občanského zákoníku, nicméně byly-li sepsány dne 4. 7. 2003, resp. 8. 4. 2004“ (správně 8. 6. 2004), „pozbyly účinnosti s ohledem na prohlášení otce žalobce, syna zůstavitele, za mrtvého ke dni, který předcházel sepsání uvedených listin, tj. 17. 4. 2003“. Jelikož žalobce samostatně vyděděn nebyl, „stal se oprávněným dědicem“ podle ustanovení § 473 odst. 1 a 2 občanského zákoníku a „oprávněně se domáhá vydání dědictví podle ustanovení § 485 občanského zákoníku“, neboť „žalovaná je oprávněnou dědičkou jenom poloviny dědictví a je povinna žalobci vydat bezdůvodné obohacení podle ustanovení § 457 odst. 1 a 2 občanského zákoníku“. K výše uvedeným závěrům dospěl soud prvního stupně i s ohledem na ustanovení § 2 odst. 3 občanského zákoníku, neboť má za to, že „jiný výklad by byl v rozporu s dobrými mravy“, když v případě žalobce nebyly dány důvody pro vydědění, a „vedl by ke krutosti a bezohlednosti vůči žalobci, kterému bylo v době smrti zůstavitele 5 let“.

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 12. 2015, č. j. 54 Co 359/2015-178, rozsudek soudu prvního stupně „ve vyhovujícím výroku o věci samé a ve výroku o nákladech řízení“ potvrdil a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 22.080,- Kč k rukám advokáta JUDr. Miroslava Zemana. Odvolací soud se poté, co dospěl k závěru, že řízení nebylo postiženo vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že soud prvního stupně „provedl dokazování v postačujícím rozsahu, provedené důkazy hodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů a v odůvodnění podrobně vyložil, které skutečnosti byly prokázány, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se řídil“, ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že „za situace, kdy závěť s listinami o vydědění M. Ř. – syna zůstavitele a žalobcova otce byly zůstavitelem K. Ř. sepsány 4. 7. 2003 a 8. 6. 2004, avšak M. Ř. byl již ke dni 17. 4. 2003, předcházejícímu datu úmrtí svého otce (17. 10. 2005), rozhodnutím soudu prohlášen za mrtvého, nemohl být účinně vyděděn“. Dále konstatoval, že jelikož „žalobce samostatně vyděděn nebyl, je oprávněným dědicem zůstavitele“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu a má za to, že účinky rozhodnutí o prohlášení za mrtvého „působí ex nunc, a proto následky nemohou nastat zpětně“. Žalovaná zejména namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu „zakládá právní nejistotu ohledně obsahu závěti a listin o vydědění, když jím byla připuštěna možnost za pomoci právní fikce (nikoli faktických zjištění) zpochybnit vykonatelné výsledky dědického řízení“. Dále dovozuje, že vzhledem k jí uvedeným skutečnostem byl den úmrtí M. Ř. určen „chybně“. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) projednal dovolání žalované podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 29. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán přede dnem 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání

proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastnicí řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu (správnost skutkových zjištění přezkumu dovolacího soudu nepodléhá) bylo v projednávané věci (mimo jiné) zjištěno, že v dědickém řízení po zůstaviteli byli jako dědici povoláni pozůstalá manželka M. Ř. (žalovaná)
a pozůstalý syn M. Ř., otec žalobce (dále též jen „M. Ř. st.“), že zůstavitel zanechal závěť ze dne 4. 7. 2003, kterou ustanovil dědičkou veškerého svého majetku žalovanou, obsahující též listinu o vydědění M. Ř. st., listinu o vydědění ze dne 8. 6. 2004 (obsahově shodnou s předchozí) a listinu o ustanovení správce dědictví ze dne 1. 2. 2005 a že usnesením Okresního soudu Praha-východ ze dne 10. 1. 2007, č. j. 25 D 1298/2005-184, ve spojení s usnesením Okresního soudu Praha-východ ze dne 11. 6. 2007, č. j. 25 D 270/2007-236, ve věci dodatečného projednání dědictví, bylo (mimo jiné) potvrzeno nabytí dědictví jediné dědičce zůstavitele, pozůstalé manželce M. Ř. (žalované). Dále bylo zjištěno, že usnesením Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 14. 12. 2009, č. j. Nc 732/2007-41, které nabylo právní moci dne 10. 2. 2010, byl (na návrh žalobce) prohlášen „M. Ř., syn K. Ř. a M. Ř., rozené D.“, za mrtvého s tím, že za den jeho úmrtí se považuje den 17. 4. 2003.

Za tohoto stavu věci bylo pro rozhodnutí soudů významné vyřešení otázky procesního práva, jaké účinky má pravomocné rozhodnutí o prohlášení zůstavitelem vyděděného potomka za mrtvého, za situace, kdy dědické řízení po zůstaviteli bylo již pravomocně skončeno a soudem určený den úmrtí vyděděného potomka předchází datu sepsání listiny o vydědění zůstavitelem. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu vyřešena, dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že dovolání žalované proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Vzhledem k tomu, že zůstavitel zemřel dne 17. 10. 2005 a že ochrana oprávněného (pravého) dědice se řídí právní úpravou, která byla určující pro dědické právo po zůstaviteli, je třeba ochranu oprávněného dědice zůstavitele i v současné době posuzovat podle právní úpravy účinné v době jeho smrti, tj. podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“). Rovněž v řízení o ochranu oprávněného dědice (stejně jako v řízení o dědictví) je třeba postupovat podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění do 30. 6. 2009 (dále jen „OSŘ“).

Dědictví se nabývá smrtí zůstavitele (srov. § 460 obč. zák.). K nabytí dědictví zůstavitelovými dědici nedochází jen na základě smrti zůstavitele. Právní úprava dědického práva vychází z principu ingerence státu při nabývání dědictví; znamená to mimo jiné, že dědictví se sice nabývá smrtí zůstavitele (s účinností ke dni smrti zůstavitele), ale jen tehdy a v takové podobě, jak to vyplývá z

usnesení o dědictví. Zjistí-li se po projednání dědictví, že oprávněným dědicem po zůstaviteli je někdo jiný (než ten, kdo je jako dědic označen v usnesení o dědictví), je povinen ten, kdo (tímto způsobem) dědictví nabyl, vydat oprávněnému dědici majetek, který má z dědictví, podle zásad o bezdůvodném obohacení tak, aby neměl majetkový prospěch na újmu pravého dědice (§ 485 odst. 1 obč. zák.); to platí i tehdy, jestliže dědictví připadlo státu jako tzv. odúmrť podle ustanovení § 462 obč. zák. (§ 487 obč. zák.).

Způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti zanikne smrtí. Jestliže smrt nelze prokázat předepsaným způsobem, soud fyzickou osobu prohlásí za mrtvou,
zjistí-li její smrt jinak. Za mrtvou soud prohlásí také nezvěstnou fyzickou osobu,
lze-li se zřetelem ke všem okolnostem usoudit, že již nežije (srov. § 7 odst. 2 obč. zák.).

Řízení o prohlášení za mrtvého může být u soudu zahájeno i bez návrhu (§ 81 odst. 1 OSŘ). Bylo-li zahájeno na návrh, k němuž je legitimován každý, kdo má na věci právní zájem (§ 195 odst. 1 OSŘ), musí návrh obsahovat - jak vyplývá z ustanovení § 79 odst. 1 věty druhé OSŘ - kromě obecných náležitostí uvedených v ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ označení účastníků řízení, popřípadě též jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel domáhá, a musí být z něj patrno, čeho se navrhovatel domáhá.

Předpoklady, za nichž může soud prohlásit nezvěstnou fyzickou osobu za mrtvou, jsou dále uvedeny zejména v ustanoveních § 195 až 198 OSŘ. Vyplývá z nich mimo jiné, že soud ustanoví nezvěstnému opatrovníka, uzná-li, že podle údajů návrhu tu jsou podmínky
pro prohlášení nezvěstného za mrtvého (§ 195 odst. 2 OSŘ). Soud poté vyhláškou nebo jiným vhodným způsobem vyzve nezvěstného, aby se do jednoho roku přihlásil, a každého, kdo o něm ví, aby o něm podal v téže lhůtě zprávu soudu nebo opatrovníku, popřípadě zástupci nezvěstného, uvedenému ve vyhlášce (§ 196 odst. 1 věta první OSŘ). Ve vyhlášce uvede soud podstatné okolnosti případu a oznámí, že po uplynutí lhůty uvedené ve vyhlášce rozhodne o prohlášení za mrtvého, jestliže se nezvěstný nepřihlásí nebo nedojde-li zpráva o tom, že je naživu; lhůtu určí soud na jeden rok od uveřejnění vyhlášky a ve vyhlášce uvede den, kdy lhůta končí (§ 196 odst. 2 OSŘ). Zjistí-li soud, že nejsou splněny podmínky prohlášení za mrtvého, zastaví řízení (§ 197 OSŘ). Po uplynutí lhůty určené ve vyhlášce vydá soud rozsudek o prohlášení za mrtvého; uvede v něm den, který platí za den smrti nezvěstného, popřípadě den, který nezvěstný nepřežil (§ 198 OSŘ).

Rozsudek o prohlášení za mrtvého je konstitutivním rozhodnutím o osobním stavu [§ 80 písm. a) OSŘ]. Právní teorie definuje konstitutivní rozhodnutí jako rozhodnutí, jež je svou podstatou nejen skutečností procesní, ale i hmotněprávní, neboť je ve smyslu ustanovení hmotného práva samo teprve důvodem vzniku nového, předtím neexistujícího hmotněprávního vztahu, popř. důvodem jeho změny nebo zániku. Jsou s ním proto nutně spojeny účinky ex nunc a pouze zákon by mohl stanovit něco jiného (srov. HANDL, V., RUBEŠ, J. Občanský soudní řád. Komentář. Díl 1. Praha: Panorama, 1985, s. 671). Rozhodnutí o prohlášení za mrtvého působí ex nunc a nemá zpětnou účinnost, přičemž v některých případech jsou jeho účinky výslovně příslušným zákonným předpisem stanoveny ex tunc, tj. se zpětnou účinností. Mezi takové případy patří např. i ustanovení § 460 odst. 1 obč. zák., které speciálně upravuje okamžik nabývání dědictví a ze kterého vyplývá, že při dědění dochází k přechodu práv a povinností tvořících předmět dědictví bezprostředně již v okamžiku smrti fyzické osoby - zůstavitele (a to i přes uplatňovaný princip úřední ingerence při nabývání dědictví). Stejné účinky jako smrt zůstavitele má i prohlášení fyzické osoby za mrtvou rozsudkem soudu. Okamžik smrti zůstavitele nebo den, ke kterému byl prohlášen za mrtvého, je rozhodnou skutečností co do okruhu osob, které přicházejí v úvahu jako dědici, jakož i co do práv a povinností, do nichž vstupují právní nástupci zůstavitele (srov. právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 33 Odo 240/2005).

V posuzované věci je však předmětem řízení posouzení účinnosti vydědění syna zůstavitele, který byl po pravomocném skončení dědického řízení po zůstaviteli prohlášen rozsudkem soudu za mrtvého s tím, že den úmrtí předcházel dni (dnům) sepsání listin o jeho vydědění. Jelikož - jak vyplývá z výše uvedeného - působí rozhodnutí o prohlášení za mrtvého „ex tunc“ pouze v zákonem výslovně stanovených případech a jelikož se v dané věci nejedná o jednu z výjimek (pod nabývání dědictví nelze extenzivně zahrnout i vyloučení potomka z dědického práva jeho vyděděním), je nutné s ohledem na konstitutivnost rozhodnutí o prohlášení za mrtvého a hmotněprávní důsledky s ním spojené dospět k závěru, že rozhodnutí o prohlášení M. Ř. st. za mrtvého má účinky „ex nunc“ (od právní moci rozsudku, tj. 10. 2. 2010) a vydědění zůstavitelem ve smyslu ustanovení § 469a obč. zák. musí být posouzeno jako platné a účinné. Není proto správný závěr odvolacího soudu (a potažmo ani soudu prvního stupně), že vydědění nebylo – vzhledem k určenému datu úmrtí M. Ř. st. – účinné a že žalobce je oprávněným dědicem zůstavitele a jako oprávněný dědic má právo na zákonný podíl, tj. polovinu dědictví.

K uvedenému závěru o „účinnosti a platnosti projednávaného vydědění“ dospěl dovolací soud také s ohledem na to, za jakých okolností byl M. Ř. st. prohlášen soudem za mrtvého. Z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 14. 12. 2009, č. j. Nc 732/2007-41, vyplývá, že soud prohlásil M. Ř. st. za mrtvého, neboť „byly splněny všechny podmínky, které zákon pro takové prohlášení stanoví“ a „ani na základě vyhlášky soudu, která byla vyvěšena na úřední desce po dobu jednoho roku, se nepřihlásil nikdo, kdo by podal o nezvěstném zprávu“. Datum úmrtí pak bylo stanoveno tak, že dne 17. 4. 2003 byl M. Ř. st. „vyhlášen za nezvěstného“ dle výpovědi svých rodičů, kdy měl být tohoto dne „násilím unesen z místa jejich bydliště“. Žalovaná poté podala návrh na opravu data jeho úmrtí, který byl usnesením Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 18. 6. 2012, č. j. Nc 732/2007-144, zamítnut, neboť „nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by byly schopny vyvrátit právní domněnku smrti“. Z uvedeného lze zjevně dovodit, že M. Ř. byl prohlášen za mrtvého z důvodu dlouhodobé nezvěstnosti a „nulových výsledků pátracích akcí“, z čehož nicméně není možné s určitostí tvrdit, že v soudem stanovený den úmrtí opravdu zemřel, resp. tento den nepřežil, a nebylo-li prokázáno na jisto jeho úmrtí v určitý den, nelze tím spíše činit závěry o účinnosti vydědění tak, jak je činil žalobce (a potažmo soud prvního stupně i soud odvolací), když prohlášení M. Ř. za mrtvého stojí – jak (mimo jiné) uvedl Obvodní soud pro Prahu 8 v usnesení ze dne 18. 6. 2012 – pouze na právní domněnce smrti.

Navíc za situace, kdy vyděděný potomek zemře před zůstavitelem, přechází právo „zpochybnit“ vydědění na potomky vyděděného, vztahuje-li se vydědění ve smyslu ustanovení § 469a odst. 2 obč. zák. i na tyto potomky vyděděného, přičemž platí, že pro platnost vydědění postačí, byl-li důvod vydědění dán u jejich zemřelého předka. Z uvedeného zřejmě vyplývá, že pokud byly u vyděděného naplněny zákonem stanovené důvody pro vydědění, má to důsledky i pro jejich potomky, nedožije-li se smrti zůstavitele, který jej vydědil. Ani v projednávané věci by proto neměla být pomíjena skutečnost, že důvod pro vydědění M. Ř. st. byl naplněn (byl trestně stíhán, neprojevoval o zůstavitele a jeho manželku zájem), a je tudíž nutné se zabývat i tím, jaké důsledky to má (musí mít) pro jeho potomka, když zůstavitel v listinách o vydědění ze dne 4. 7. 2003 a 8. 6. 2004 stanovil, že „vydědění se vztahuje i na potomky jeho vyděděného syna“. Vzhledem k tomu, že jednak v době pořizování závěti a listin o vydědění zůstavitelem, jednak v době úmrtí zůstavitele „nebylo známo“, že vyděděný syn M. Ř. st. zůstavitele předemřel, a že vůle zůstavitele zjevně směřovala k tomu, aby dědictví po něm nabyla pouze jeho pozůstalá manželka (žalovaná) a jeho synovi (včetně jeho potomků) se z důvodů v listinách o vydědění uvedených ničeho nedostalo, je třeba pohlížet na učiněné jednostranné právní úkony (závěť a vydědění) jako na úkony perfektní, naplňující zákonem stanovené požadavky, ze kterých lze dovodit poslední vůli zůstavitele.

Nakonec dovolací soud dodává, že závěr odvolacího soudu (i soudu prvního stupně) o tom, že „by bylo v rozporu s dobrými mravy, pokud by bylo vydědění posouzeno jako účinné a mělo by důsledky i

pro žalobce, který měl v době úmrtí zůstavitele pouze pět let“ a navíc „nebyl samostatně vyděděn“, není správný. Věk potomka vyděděného zásadně nemůže mít vliv na posouzení vydědění. Stejně tak s argumentací soudů, že žalobce nebyl vyděděn samostatně, a proto se stal oprávněným dědicem zůstavitele, nelze souhlasit. Podle ustanovení § 469a odst. 2 obč. zák. stanoví-li to zůstavitel v listině o vydědění výslovně, vztahují se důsledky vydědění i na osoby uvedené v § 473 odst. 2 (potomky vyděděného). Vydědil-li by zůstavitel žalobce samostatně, jednalo by se o případ vydědění podle ustanovení § 469a odst. 1 obč. zák., nicméně na daný případ (vzhledem k závěru o účinnosti vydědění) je nutné aplikovat právě ustanovení § 469a odst. 2 obč. zák. Na žalobce se tedy vztahují důsledky vydědění, jak stanovil zůstavitel, aniž by musel být vyděděn samostatně, neboť důvody vydědění byly dány u jeho zemřelého předka.

Jelikož rozsudek odvolacího soudu není správný, nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Obvodnímu soudu pro Prahu 8) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Vedlejší účastník
- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)